

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

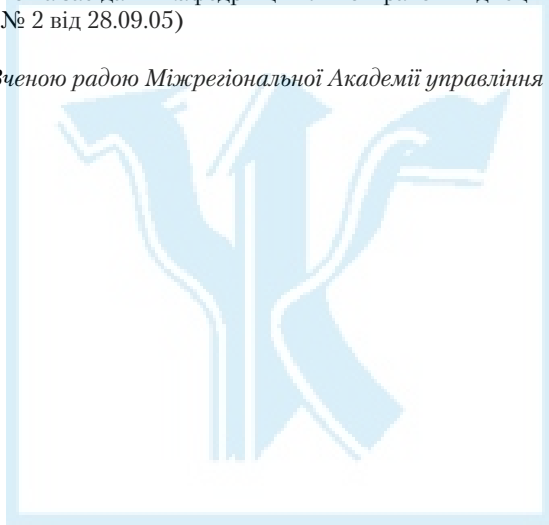
МАУП

Київ 2006

Підготовлено професором *О. Х. Юлдашевим* і старшим викладачем *Г. О. Радченко* кафедри цивільно-правових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
(протокол № 2 від 28.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Юлдашев О. Х., Радченко Г. О. Навчальна програма дисципліни “Екологічне законодавство” (для магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 32 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Екологічне законодавство”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Екологічне законодавство як навчальна дисципліна посідає чільне місце в системі правових дисциплін, що обумовлено насамперед предметом його регулювання.

Предметом вивчення курсу “Екологічне законодавство” є сукупність правових норм, які регулюють правовідносини у сфері раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки, реалізації екологічних прав громадян.

Успішне оволодіння курсом “Екологічне законодавство” повинно розглядатися як умова становлення магістра, його професійної культури та високої кваліфікації.

Досягнення цієї мети потребує від магістрів досконалого вивчення визначених у програмі і рекомендованих викладачем нормативних актів і галузевої літератури екологічного спрямування.

Програма містить основні теми курсу, де відображено основні положення чинного екологічного законодавства, а також практики його застосування.

Мета вивчення дисципліни:

- поглиблення знань у студентів і слухачів з екологічного законодавства шляхом опрацювання основних нормативно-правових актів у сфері екології;
- вивчення основних положень чинного екологічного законодавства України, що регулює природноресурсові, природоохоронні та антропоохоронні суспільні відносини;
- формування вміння самостійно орієнтуватися в системі чинного екологічного законодавства;
- формування професійних правничих навичок і підвищення загальної та спеціальної еколого-правової культури;
- набуття навичок працювати з першоджерелами еколого-правових норм.

Завдання дисципліни:

- засвоїти основні положення нормативно-правових актів, що регулюють природноресурсові, природоохоронні та антропоохоронні правовідносини;
- розробити на підставі визначення юридичних властивостей пропозиції щодо удосконалення чинної нормативно-правової бази на основі виявлених ознак її недосконалості за результатами вивчення та аналізу ефективності чинних нормативно-право-

вих актів, наявної практики регулювання суспільних відносин у сферах використання природних ресурсів, охороні навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки;

- вміти застосовувати відповідні нормативні акти при складанні еколого-правових документів, вирішувати конкретні практичні питання із застосування нормативно-правових актів екологічного спрямування.

Вивчення дисципліни “Екологічне законодавство” здійснюється згідно із тематичним планом. Логічну послідовність у засвоєнні положень забезпечує програма курсу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО”

№ пор.	Назва теми
1	Система еколого-правових норм
2	Становлення і розвиток екологічного законодавства в Україні
3	Система нормативно-правових актів, що закріплюють права та обов'язки людини та громадянина у сфері екології
4	Характеристика еколого-правових норм, що регулюють право власності на природні ресурси
5	Характеристика еколого-правових норм, що закріплюють право природокористування
6	Система екологічних нормативно-правових актів, що регулюють настання юридичної відповідальності в галузі екології
7	Правове регулювання використання, відтворення та охорони земельних ресурсів
8	Еколого-правові норми, що регулюють використання, відтворення та охорону водних ресурсів
9	Система нормативно-правових актів, що закріплюють використання та охорону надр в Україні
10	Характеристика нормативно-правових актів у сфері використання, відтворення та захисту лісових ресурсів
11	Еколого-правові норми, що закріплюють використання, відтворення та охорону рослинного і тваринного світу
12	Правове регулювання охорони атмосферного повітря в Україні
13	Правове регулювання використання та охорони природно-заповідного фонду
14	Еколого-правові норми, що регулюють використання та охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів
15	Правове регулювання виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу
16	Правове забезпечення екологічної безпеки

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО”

Тема 1. Система еколого-правових норм

Нормативно-правові акти як джерела екологічного права.

Конституція України як основне джерело екологічного права.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як базового нормативно-правового акта у сфері екології.

Закони України як джерела екологічного права.

Підзаконні нормативно-правові акти в системі еколого-правових норм.

Загальна характеристика екологічних стандартів і відомчих екологічних нормативно-правових актів.

Загальна характеристика диференційних джерел екологічного права. Інтеграційні джерела екологічного права: поняття і види. Загальна характеристика комплексних джерел екологічного права України.

Література [1–3; 5–7; 9; 16; 76–78; 80; 83; 86–92;
99; 101; 104; 107; 108]

Тема 2. Становлення і розвиток екологічного законодавства в Україні

Розвиток екологічного законодавства до 1917 р.

Розвиток екологічного законодавства з 1917 по 1938 р.

Напрями розвитку екологічного законодавства у 1938–1990 рр.

Сучасний етап розвитку екологічного законодавства в Україні.

Література [77–78; 80; 83; 87; 99; 101; 102; 104]

Тема 3. Система нормативно-правових актів, що закріплюють права та обов’язки людини та громадянина у сфері екології

Характеристика екологічних прав та обов’язків людини і громадянина, що зафіксовані в Конституції України.

Система нормативно-правових актів, що закріплюють право людини на безпечне для життя та здоров’я, навколишнє природне середовище.

Нормативно-правове закріплення права на участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, які беруть участь у прийнятті рішень з цих питань.

Загальна характеристика еколого-правових норм, що закріплюють право громадян на здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів.

Нормативно-правове закріплення права на об'єднання у громадські природоохоронні формування.

Система еколого-правових норм, що фіксують право на вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації.

Загальна характеристика норм права, що гарантують і закріплюють право на проведення громадської екологічної експертизи.

Право на одержання екологічної освіти: нормативно-правове регулювання. Загальна характеристика норм права, що гарантують право на подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їхньому здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище та права на оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян.

Загальна характеристика норм права, що фіксують обов'язки людини і громадянина у сфері екології.

Еколого-правові норми, що закріплюють гарантії екологічних прав громадян.

Література [1–9; 15; 51; 57; 77–80; 83; 87; 90–92; 94; 99; 101–104]

Тема 4. Характеристика еколого-правових норм, що регулюють право власності на природні ресурси

Характеристика окремих статей Конституції України, що закріплюють право власності на природні ресурси.

Юридичне закріплення форм права власності на природні ресурси в Україні.

Право власності на природні ресурси в природноресурсових кодексах.

Особливості закріплення права власності на природні ресурси в природноресурсових законах.

Система підзаконних нормативно-правових актів, що фіксують право власності на природні ресурси: загальна характеристика.

Юридичне закріплення способів захисту права власності на природні ресурси в Україні.

Література [1–9; 16; 76–80; 83–84; 87–93; 99; 101–104]

Тема 5. Характеристика еколого-правових норм, що закріплюють право природокористування

Конституційні засади права природокористування в Україні.

Правове регулювання загального природокористування в Україні.

Правове регулювання спеціального природокористування в Україні.

Загальна характеристика кодексів і законів України, що регулюють право природокористування в Україні.

Система підзаконних нормативно-правових актів, що фіксують право користування природними ресурсами в Україні: загальна характеристика.

Юридичне закріплення змісту права природокористування та підстав виникнення, зміни і припинення права природокористування в Україні.

Література [1–9; 16; 76–80; 83–84; 87; 90–93; 99; 101–102; 104]

Тема 6. Система екологічних нормативно-правових актів, що регулюють настання юридичної відповідальності в галузі екології

Аналіз екологічних злочинів, закріплені в Кримінальному Кодексі України.

Характеристика норм права, що закріплюють адміністративну відповідальність в екологічній сфері.

Дисциплінарна відповідальність за порушення екологічного законодавства. Матеріальна еколого-правова відповідальність: нормативно-правове регулювання.

Міжнародно-правовий механізм еколого-правової відповідальності.

Література [1–9; 16; 57; 76–78; 80; 83; 85; 87; 90–92; 96; 98–101; 104; 106]

Тема 7. Правове регулювання використання, відтворення та охорони земельних ресурсів

Конституція України як джерело земельного права.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела земельного права.

Основні положення Земельного кодексу України.

Загальна характеристика Законів України, що закріплюють положення щодо використання, відтворення та охорони земельних ресурсів в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела земельного права.

Юридичне закріплення права власності на земельні ресурси в Україні.

Правове регулювання права землекористування. Правове регулювання охорони земельних ресурсів.

Умови та порядок вирішення спорів з приводу використання, відтворення та охорони земельних ресурсів.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони земельних ресурсів.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання, відтворення та охорони земельних ресурсів.

Література [1–3; 5; 10; 13; 17; 19; 20; 23; 25; 26; 28; 30; 31; 35; 36; 43; 47; 52; 68; 71–80; 83–84; 87; 88; 90–93; 99; 101; 102; 104]

Тема 8. Еколого-правові норми, що регулюють використання, відтворення та охорону водних ресурсів

Конституційні засади використання, відтворення та охорони водних ресурсів в Україні.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела водного права.

Основні положення Водного кодексу України.

Загальна характеристика законів України, що закріплюють положення з приводу використання, відтворення та охорони водних ресурсів в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела водного права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела водного права України.

Юридичне закріплення права власності на водні ресурси в Україні.

Правове регулювання права водокористування. Юридичне закріплення спеціального права користування водними об'єктами для потреб окремих галузей національної економіки. Особливості застосування спеціальних законодавчих вимог до використання водних ресурсів.

Правове регулювання охорони водних ресурсів.

Умови та порядок вирішення спорів з приводу використання, відтворення та охорони вод.

Відповідальність за порушення законодавства в сфері використання, відтворення та охорони вод.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів в сфері використання, відтворення та охорони водних ресурсів.

Література [1–4; 33; 38; 46; 65; 69; 76; 78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 9. Система нормативно-правових актів, що закріплюють використання та охорону надр в Україні

Конституція України як джерело надрового та гірничого права.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела надрового та гірничого права.

Основні положення Кодексу України про надра та Гірничого Закону України.

Загальна характеристика законів України, що закріплюють положення з приводу використання, відтворення та охорони надр в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела надрового та гірничого права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела надрового та гірничого права.

Юридичне закріплення права власності на надра в Україні.

Правове регулювання права надрокористування.

Особливості праввідносин з геологічного вивчення, розвідки та використання надр.

Особливості застосування спеціальних законодавчих вимог до використання надр.

Правове регулювання охорони надр в Україні.

Умови і порядок вирішення спорів з приводу використання, відтворення та охорони надр.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання та охорони надр.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання та охорони надр.

Література [1–3; 6; 14; 27; 49; 58; 59; 76; 78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 10. Характеристика нормативно-правових актів у сфері використання, відтворення та захисту лісових ресурсів

Конституційні засади використання, відтворення та захисту лісових ресурсів в Україні.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела лісового права України.

Основні положення Лісового кодексу України.

Загальна характеристика Законів України, що закріплюють положення з використання, відтворення та захисту лісових ресурсів в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела лісового права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела лісового права України.

Юридичне закріплення права власності на лісові ресурси в Україні.

Правове регулювання права лісокористування. Правове регулювання спеціального права користування лісовими об'єктами для заготівлі деревини, живиці, та другорядних лісових матеріалів. Юри-

дичне закріплення побічних лісових користувань (випасання худоби, розміщення пасік, заготівля сіна, збирання та заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин і технічної сировини, лісової підстилки та очерету). Особливості застосування спеціальних законодавчих вимог до використання лісових ресурсів.

Правове регулювання охорони лісових ресурсів.

Умови та порядок вирішення спорів з приводу використання, відтворення та охорони лісових ресурсів.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони лісів.

Основні напрямки вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання, відтворення, охорони та захисту лісових ресурсів.

Література [1–3; 7; 48; 60–64; 67; 70; 76; 78; 80; 83; 90–93; 97; 99; 101; 102; 104]

Тема 11. Еколого-правові норми, що закріплюють використання, відтворення та охорону рослинного і тваринного світу

Конституція України як джерело флористичного та фауністичного права.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела флористичного та фауністичного права.

Основні положення Закону України “Про рослинний світ”. Загальна характеристика Закону України “Про тваринний світ”. Основні положення Червоної та Зеленої книг України.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела флористичного та фауністичного права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела флористичного та фауністичного права.

Юридичне закріплення права власності на рослинний та тваринний світ в Україні.

Правове регулювання права користування рослинним і тваринним світом в Україні.

Правове регулювання відтворення та охорони рослинних і тваринних ресурсів в Україні. Умови та порядок вирішення спорів щодо використання, відтворення та охорони рослинних і тваринних ресурсів.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони тваринних і рослинних ресурсів в Україні.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання, відтворення та охорони рослинних і тваринних ресурсів.

Література [1–3; 9; 16; 29; 30; 66; 76; 78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 12. Правове регулювання охорони атмосферного повітря в Україні

Конституційні засади охорони атмосферного повітря в Україні.

Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерела атмосфероохоронного права України.

Загальна характеристика законів України, що закріплюють положення щодо охорони атмосферного повітря в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела атмосфероохоронного права: загальна характеристика.

Відомчі нормативно-правові акти як джерела атмосфероохоронного права України.

Юридичне закріплення використання атмосферного повітря.

Правове регулювання охорони атмосферного повітря. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері охорони атмосферного повітря..

Література [1–3; 50; 76–78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 13. Правове регулювання використання та охорони природно-заповідного фонду

Конституційні засади використання та охорони природно-заповідного фонду.

Загальна характеристика законів України, що закріплюють положення з використання та охорони природно-заповідного фонду.

Підзаконні нормативно-правові акти, що врегульовують використання та охорону природно-заповідного фонду: загальна характеристика.

Загальна характеристика відомчих нормативно-правових актів, які закріплюють використання та охорону природно-заповідного фонду.

Нормативно-правові умови створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та визнання їх заповідними. Правове регулювання використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Правовий режим природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних і регіональних ландшафтних парків. Особливості правового режиму заказників, заповідних урочищ і пам'яток природи.

Правовий режим ботанічних садів, дендрологічних, зоологічних парків і парків – пам'яток садово-паркового мистецтва. Особливості використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду для наукових досліджень і в освітніх цілях.

Правові заходи збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання та охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання та охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Література [1–3; 22; 45; 54; 55; 76–78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 14. Еколого-правові норми, що регулюють використання та охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів

Конституційні засади використання та охорони курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій і рекреаційних ресурсів.

Загальна характеристика норм Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” щодо використання та охорони курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів.

Загальна характеристика законів України, що регулюють порядок використання та правову охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій і рекреаційних ресурсів.

Підзаконні нормативно-правові акти, що врегульовують використання та охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і

територій та рекреаційних ресурсів. Загальна характеристика відомчих нормативно-правових актів, які закріплюють використання та охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів.

Правове регулювання права власності на курорти, оздоровчі та лікувальні об'єкти і території. Правовий режим використання та охорони курорту. Порядок оголошення природного комплексу курортом. Правовий режим використання курорту на праві загального та спеціального користування.

Правовий режим використання та охорони природних ресурсів у лікувально-оздоровчих місцевостях. Правовий режим використання та охорони природних ресурсів рекреаційних зон. Правовий режим зелених зон навколо населених пунктів. Правовий режим дачних ділянок. Правовий режим рекреаційних зон, на яких здійснюється спортивна діяльність. Правовий режим рекреаційних зон музеїв. Правовий режим рекреаційних зон населених пунктів. Правова охорона природних рекреаційних ресурсів.

Правове регулювання зеленого туризму. Правовий режим використання природних ресурсів вільних економічних зон туристсько-рекреаційного типу.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання та охорони курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів.

Основні напрями вдосконалення нормативно-правових актів у сфері використання та охорони курортних, оздоровчих, лікувальних об'єктів і територій та рекреаційних ресурсів.

Література [1–3; 32; 34; 76–78; 80; 83; 87; 90–92; 99; 101; 102; 104]

Тема 15. Правове регулювання виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу

Загальна характеристика Закону України “Про виключну (морську) економічну зону України”.

Характеристика нормативно-правових актів про континентальний шельф.

Особливості правового статусу континентального шельфу України та виключної (морської) економічної зони.

Правове регулювання використання рибних та інших живих ресурсів виключної (морської) економічної зони.

Правове регулювання наукових досліджень у виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України.

Правова охорона виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання та охорони виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу.

Література [1–3; 21; 76; 80; 81; 83; 87; 90–92; 95; 99; 101; 102; 104]

Тема 16. Правове забезпечення екологічної безпеки

Конституційно-правові засади екологічної безпеки.

Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” як джерело права екологічної безпеки. Закони України як джерела права екологічної безпеки.

Підзаконні нормативно-правові акти як джерела права екологічної безпеки. Загальна характеристика відомчих нормативно-правових актів як джерел права екологічної безпеки.

Правове регулювання національної та транснаціональної екологічної безпеки. Проблеми кодифікації законодавства в галузі забезпечення екологічної безпеки.

Правова організація єдиної системи запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації.

Література [1–3; 8; 11; 12; 15; 18; 24; 37; 39–42; 44; 53; 56–57; 76–80; 82; 83; 87; 90–92; 99; 101; 104]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу студент виконує індивідуально в письмовій формі відповідно до вказівок і варіантів завдань.

Варіант завдання студент вибирає за першою літерою свого прізвища.

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З	3
І, Й, К	4
Л, М	5
Н, О	6
П, Р	7
С, Т, У	8
Ф, Х, Ц, Ч	9
Ш, Щ, Ю, Я	10

Контрольна робота складається з теоретичного завдання.

Виконанню теоретичної частини, чому передують вивчення студентом рекомендованих джерел, спеціальної літератури, законодавчих і підзаконних актів, узагальнень судової, господарської, прокурорської практики, практики органів державної влади і місцевого самоврядування, використання екологічного законодавства. Відповідь на теоретичне завдання повинна бути повною та базуватися на чинних нормативно-правових актах.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

Теоретичні питання

1. Характеристика норм права, що закріплюють адміністративну відповідальність в екологічній сфері.
2. Юридичне закріплення права власності на рослинний і тваринний світ в Україні.
3. Загальна характеристика нормативно-правових актів у сфері захисту прав споживачів.

Варіант 2

Теоретичні питання

1. Загальна характеристика еколого-правових норм, що закріплюють право громадянина на здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів.
2. Правова охорона виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу.
3. Нормативне забезпечення захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання.

Варіант 3

Теоретичні питання

1. Правовий режим дачних ділянок.
2. Характеристика норм права, що закріплюють адміністративну відповідальність в екологічній сфері.
3. Нормативне забезпечення якості та безпеки продуктів харчування і продовольчої сировини.

Варіант 4

Теоретичні питання

1. Правове регулювання наукових досліджень у виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України.
2. Система еколого-правових норм, що фіксують право на вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації.
3. Правова організація єдиної системи запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації.

Варіант 5

Теоретичні питання

1. Правове регулювання спеціального права користування лісовими об'єктами для заготівлі деревини, живиці й дрогоградних лісових матеріалів.
2. Загальна характеристика норм права, що гарантують і закріплюють право на громадську екологічну експертизу.
3. Правове регулювання транснаціональної екологічної безпеки.

Варіант 6

Теоретичні питання

1. Правове регулювання національної екологічної безпеки.
2. Правове регулювання використання рибних та інших живих ресурсів виключної (морської) економічної зони.
3. Нормативно-правові умови створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду й оголошення їх заповідними.

Варіант 7

Теоретичні питання

1. Юридичне закріплення використання атмосферного повітря.
2. Дисциплінарна відповідальність за порушення екологічного законодавства.
3. Проблеми кодифікації законодавства в галузі забезпечення екологічної безпеки.

Варіант 8

Теоретичні питання

1. Юридичне закріплення побічних лісових використань.
2. Матеріальна еколого-правова відповідальність: нормативно-правове регулювання.
3. Конституційно-правові засади екологічної безпеки.

Варіант 9

Теоретичні питання

1. Закони України як джерела права екологічної безпеки.
2. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.
3. Особливості використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду для наукових досліджень і в освітніх цілях.

Варіант 10

Теоретичні питання

1. Юридичне закріплення права власності на водні ресурси в Україні.
2. Умови та порядок вирішення спорів щодо використання, відтворення та охорони рослинних і тваринних ресурсів.
3. Загальна характеристика комплексних джерел екологічного права України.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” як базового нормативно-правового акту у сфері екології.
2. Загальна характеристика екологічних стандартів та відомчих екологічних нормативно-правових актів.
3. Загальна характеристика диференційних джерел екологічного права.
4. Інтеграційні джерела екологічного права: поняття і види.
5. Загальна характеристика комплексних джерел екологічного права України.
6. Система нормативно-правових актів, що закріплюють право людини на безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище.
7. Загальна характеристика еколого-правових норм, що закріплюють право громадян на здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів.
8. Нормативно-правове закріплення права на об'єднання у громадські природоохоронні формування.
9. Загальна характеристика норм права, що гарантують і закріплюють право на проведення громадської екологічної експертизи.
10. Право на одержання екологічної освіти: нормативно-правове регулювання.
11. Загальна характеристика норм права, що фіксують обов'язки людини і громадянина у сфері екології.
12. Юридичне закріплення форм права власності на природні ресурси в Україні.
13. Правове регулювання загального природокористування в Україні.

14. Правове регулювання спеціального природокористування в Україні.
15. Аналіз екологічних злочинів, закріплених у Кримінальному кодексі України.
16. Характеристика норм права, що закріплюють адміністративну відповідальність в екологічній сфері.
17. Дисциплінарна відповідальність за порушення екологічного законодавства. Матеріальна еколого-правова відповідальність: нормативно-правове регулювання.
18. Міжнародно-правовий механізм еколого-правової відповідальності.
19. Конституція України як джерело земельного права.
20. Основні положення Земельного кодексу України.
21. Юридичне закріплення права власності на земельні ресурси в Україні.
22. Правове регулювання права землекористування.
23. Правове регулювання охорони земельних ресурсів.
24. Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони земельних ресурсів.
25. Основні положення Водного кодексу України.
26. Юридичне закріплення права власності на водні ресурси в Україні.
27. Правове регулювання права водокористування.
28. Правове регулювання охорони водних ресурсів.
29. Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони вод.
30. Основні положення Кодексу України про надра та Гірничого Закону України.
31. Юридичне закріплення права власності на надра в Україні.
32. Правове регулювання права надрокористування.
33. Особливості застосування спеціальних законодавчих вимог до використання надр.
34. Правове регулювання охорони надр в Україні.
35. Основні положення Лісового кодексу України.
36. Правове регулювання права лісокористування.
37. Правове регулювання охорони лісових ресурсів.
38. Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання, відтворення та охорони лісів.
39. Основні положення Закону України “Про рослинний світ”.

40. Загальна характеристика Закону України “Про тваринний світ”.
41. Основні положення Червоної та Зеленої книг України.
42. Правове регулювання права користування рослинним і тваринним світом в Україні.
43. Правове регулювання відтворення та охорони рослинних і тваринних ресурсів в Україні.
44. Юридичне закріплення використання атмосферного повітря.
45. Правове регулювання охорони атмосферного повітря.
46. Загальна характеристика законів України, що закріплюють положення щодо використання та охорони природно-заповідного фонду.
47. Правове регулювання використання територій та об’єктів природно-заповідного фонду.
48. Правові заходи збереження територій та об’єктів природно-заповідного фонду.
49. Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання та охорони територій та об’єктів природно-заповідного фонду.
50. Конституційні засади використання та охорони курортних, оздоровчих, лікувальних об’єктів і територій та рекреаційних ресурсів.
51. Загальна характеристика законів України, що регулюють порядок використання та правову охорону курортних, оздоровчих, лікувальних об’єктів і територій та рекреаційних ресурсів.
52. Правове регулювання права власності на курорти, оздоровчі та лікувальні об’єкти і території.
53. Правовий режим використання курорту, заснований на праві загального і спеціального користування.
54. Правова охорона природних рекреаційних ресурсів.
55. Загальна характеристика Закону України “Про виключну (морську) економічну зону України”.
56. Характеристика нормативно-правових актів про континентальний шельф.
57. Конституційно-правові засади екологічної безпеки.
58. Правове регулювання національної та транснаціональної екологічної безпеки.
59. Проблеми кодифікації законодавства в галузі забезпечення екологічної безпеки.
60. Правова організація єдиної системи запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. *Конституція* України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. *Декларація* про державний суверенітет від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1990. — № 31. — ст. 429.
3. *Закон* України від 25.06.91 № 1264-XII “Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 41. — Ст. 545.
4. *Водний кодекс* України від 06.06.95 № 213/95-ВР // *Голос України* — 1995. — 20 лип.
5. *Земельний кодекс* України від 25.10.01 № 2768-III // Уряд кур'єр. — 2001. — 15 листоп.
6. *Кодекс* України “Про надра” від 27.07.94 № 132/94-ВР // *Голос України*. — 1994. — 31 серп.
7. *Лісовий кодекс* України від 21.01.94 № 3852-XII // *Голос України*. — 1994. — 13 квіт.
8. *Закон* України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 27.02.91 № 791а-XII // www.rada.gov.ua
9. *Закон* України “Про тваринний світ” від 03.03.93 № 3041-XII // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 14. — Ст. 97.
10. *Закон* України “Про розмежування земель державної та комунальної власності” від 05.02.04 № 1457-IV // www.rada.gov.ua
11. *Закон* України “Про відходи” від 05.03.98 № 187/98-ВР // www.rada.gov.ua
12. *Закон* України ”Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу” від 05.04.05 № 2509-IV // www.rada.gov.ua
13. *Закон* України “Про іпотеку” від 05.06.03 № 898-IV // www.rada.gov.ua
14. *Закон* України “Гірничий Закон України” від 06.10.99 № 1127-XIV // www.rada.gov.ua
15. *Закон* України “Про екологічну експертизу” від 09.02.95 № 45/95-ВР // www.rada.gov.ua
16. *Закон* України “Про рослинний світ” від 09.04.99 № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 22–23. — Ст. 198.

17. Закон України “Про оцінку земель” від 11.12.03 № 1378-IV // www.rada.gov.ua
18. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13.07.2000 № 1908-III // www.rada.gov.ua
19. Закон України “Про меліорацію земель” від 14.01.2000 № 1389-XIV // www.rada.gov.ua
20. Закон України “Про особисте селянське господарство” від 15.05.03 № 742-IV // www.rada.gov.ua
21. Закон України “Про виключну (морську) економічну зону України” від 16.05.95 № 162/95-ВР // www.rada.gov.ua
22. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” від 16.06.92 № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 34. — Ст. 502.
23. Закон України “Про державну експертизу землепорядної документації” від 17.06.04 № 1808-IV // www.rada.gov.ua
24. Закон України “Про охорону археологічної спадщини” від 18.03.04 № 1626-IV // www.rada.gov.ua
25. Закон України “Про охорону земель” від 19.06.03 № 962-IV // www.rada.gov.ua
26. Закон України “Про фермерське господарство” від 19.06.03 № 973-IV // www.rada.gov.ua
27. Закон України “Про видобування і переробку уранових руд” від 19.11.97 № 645/97-ВР // www.rada.gov.ua
28. Закон України “Про захист конституційних прав громадян на землю” від 20.01.05 № 2375-IV // www.rada.gov.ua
29. Закон України “Про мисливське господарство та полювання” від 22.02.2000 № 1478-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 18. — Ст. 132.
30. Закон України “Про бджільництво” від 22.02.2000 № 1492-III // www.rada.gov.ua
31. Закон України “Про землеустрій” від 22.05.03 № 858-IV // www.rada.gov.ua
32. Закон України “Про курорти” від 05.10.2000 // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 50. — Ст. 435.
33. Закон України “Про Загальнодержавну програму “Питна вода України” на 2006–2020 роки” від 03.03.05 № 2455-IV // www.rada.gov.ua

34. Закон України “Про Червону книгу України” від 07.02.02 № 3055-III // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 30. — Ст. 201.
35. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.04 № 1877-IV // www.rada.gov.ua
36. Закон України “Про оренду землі” від 06.10.98 № 161-XIV // www.rada.kiev.ua
37. Закон України “Про охорону культурної спадщини” від 08.06.00 // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 39. — Ст. 333.
38. Закон України “Про питну воду та водопостачання” від 10.01.02 // Голос України. — 2002. — 26 берез.
39. Закон України “Про відходи” від 05.03.98 № 187/98-ВР // www.rada.gov.ua
40. Закон України “Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції” від 14.01.2000 № 1393-XIV // www.rada.gov.ua
41. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об’єктів культурної спадщини на 2004–2010 роки” від 20.04.04 № 1692-IV // www.rada.gov.ua
42. Закон України “Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки” від 21.09.00 № 1989-III // www.rada.gov.ua
43. Конституційний Суд: Рішення Конституційного Суду України у справі за Конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X “Перехідні положення” Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22.09.05 № 5-рп/2005 // www.rada.gov.ua
44. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України // Голос України. — 1997. — 4 лют.
45. Мінприроди України: “Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об’єктів” від 06.07.05 № 245 // www.rada.gov.ua
46. Наказ Держводгоспу України (МЕко) “Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення правил охорони водних ресурсів на землях водного фонду, пошкодження водогосподарських спо-

руд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації” від 29.12.01 № 290 // www.rada.gov.ua

47. *Наказ* Держкомзему України “Про затвердження Порядку видачі та анулювання спеціальних дозволів на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) земельних ділянок” від 04.01.05 № 1 // www.rada.gov.ua
48. *Наказ* Держкомлісгоспу України, Мінфіну, Мінекономіки (до 2000 р.), Мінекобезпеки України, ДПА України “Про затвердження Інструкції про механізм справляння збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду” від 15.10.99 № 91/241/129/236/565 // www.rada.gov.ua
49. *Наказ* Держкомприродресурсів України “Про затвердження Переліку документів, які додаються до заяви про отримання спеціальних дозволів на користування надрами” від 17.05.04 № 33 // www.rada.gov.ua
50. *Наказ* Мінекоресурсів України “Про затвердження Інструкції про встановлення лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря” від 10.10.2000 № 161 // www.rada.gov.ua
51. *Наказ* Мінприроди України “Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля” від 18.12.03 № 168 // www.rada.gov.ua; *Наказ* Мінприроди України “Про затвердження Положення про порядок надання екологічної інформації” від 18.12.03 № 169 // www.rada.gov.ua; *Наказ* Мінприроди України “Про затвердження Порядку погодження природоохоронними органами матеріалів щодо вилучення (викупу), надання земельних ділянок” від 05.11.04 № 434 // www.rada.gov.ua
52. *Наказ* Мінприроди України “Про затвердження Положення про порядок опломбування або опечатування підприємств, окремих їх цехів (дільниць) і одиниць обладнання у разі обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об’єктів” від 15.09.04 № 353 // www.rada.gov.ua
53. *Положення* Мінприроди України “Положення про Проект організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об’єктів” від 06.07.05 № 245// www.rada.gov.ua
54. *Положення* Мінприроди України “Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони,

- відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів” від 06.07.05 № 245 // www.rada.gov.ua
55. *Постанова* Верховної Ради України “Про стан виконання законодавства у сфері поводження з відходами в Україні та шляхи його вдосконалення” від 06.10.05 № 2967-IV // www.rada.gov.ua
56. *Постанова* Верховної Ради України “Про затвердження Порядку обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища” від 29.10.92 № 2751-XII // www.rada.gov.ua
57. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами” від 02.10.03 № 1540 // www.rada.gov.ua
58. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження базових нормативів плати за користування надрами для видобування корисних копалин та Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин” від 12.09.97 № 1014 // www.rada.gov.ua
59. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил відновлення лісів і лісорозведення” від 16.01.96 № 97 // www.rada.gov.ua
60. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів” від 17.09.96 № 1147 // www.rada.gov.ua
61. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України” від 23.04.96 № 449 // www.rada.gov.ua
62. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил відпуску деревини на пні в лісах України” від 29.07.99 № 1378 // www.rada.gov.ua
63. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил заготівлі живиці в лісах України” від 08.02.96 № 185 // www.rada.gov.ua
64. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду” від 12.07.05 № 557 // www.rada.gov.ua

65. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Положення про Зелену книгу України” від 29.08.02. № 1286 // Офіційний Вісник України. — 2002. — № 36. — Ст. 1692.
66. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження такс на деревину лісових порід, що відпускається на пні, і на живицю” від 20.01.97 № 44 // www.rada.gov.ua
67. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку вибору земельних ділянок для розміщення об’єктів” від 31.03.04 № 427 // www.rada.gov.ua
68. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них” від 08.05.96 № 486 // www.rada.gov.ua
69. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил рубок, пов’язаних з веденням лісового господарства, та інших рубок” від 16.05.96 № 535 // www.rada.gov.ua
70. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про вилучення (викуп), надання у постійне користування та в оренду земельних ділянок для суспільних та інших потреб, погодження місць розташування об’єктів та зміну цільового призначення земель” від 22.09.04 № 1249 // www.rada.gov.ua
71. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України “Про вилучення та надання в оренду земельної ділянки” від 08.10.04 № 716-р // www.rada.gov.ua
72. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України “Про погодження передачі земельної ділянки у власність” від 13.07.04 № 475-р // www.rada.gov.ua
73. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України “Про вилучення та надання у постійне користування земельної ділянки” від 13.07.04 № 476-р // www.rada.gov.ua
74. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України “Про вилучення і надання у постійне користування земельних ділянок для суспільних потреб” від 21.01.05 № 20-р // www.rada.gov.ua

Додаткова

75. *Андрейцев В. І., Балюк Г. І., Бобкова А. Г. та ін.* Екологічне право. Особлива частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і ф-тів. Повний академічний курс / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Юрид. ф-т. — К.: Істина, 2001. — 544 с.

76. *Андрейцев В. І.* Екологічне право: Курс лекцій у схемах; Заг. ч. — К.: Вентурі, 1996. — 208 с.
77. *Андрейцев В. І.* Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка — К.: Знання-Прес, 2002. — 332 с.
78. *Андрейцев В. І.* Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: Навч.-практ. посіб. / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Юрид. ф-т — К.: Істина, 1999. — 319 с.
79. *Баб'як О. С., Біленчук П. Д., Чирва Ю. О.* Екологічне право України: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Європ. ун-т управління, безпеки та інформаційно-правових технологій; Ф-т охорони навколишнього середовища; Юрблагодійконсалтинг. — К.: Атіка, 2001. — 216 с.
80. *Баймуратов М. А.* Правовой статус континентального шельфа и способы его разграничения. — Одесса, 2000.
81. *Балюк Г. І.* Правові аспекти забезпечення ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки в Україні / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1997. — 196 с.
82. *Барбашова Н. В.* Екологічне право України: Навч. посіб. / Донецька держ. акад. управління. — Донецьк: Апекс, 2003. — 392 с.
83. *Вівчаренко О. А.* Право власності на землю в Україні (актуальні проблеми). — Івано-Франківськ, 1998. — 179 с.; *Вода* питна: Нормат. док.: У 2 т. / В. Л. Іванов (заг. ред.), В. С. Тимошенко (упоряд.) — Л.: Леонорм, 2001. — 258 с. — (Сер. “Нормативна база підприємства”).
84. *Гавриш С. Б.* Кримінально-правова охорона довкілля в Україні: Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / Верховна Рада України; Ін-т законодавства. — К., 2002. — 634 с.
85. *Гетьман А.* Термінологія екологічного законодавства: методологічні засади та перспективи уніфікації // Вісн. Акад. правових наук України. — 2003. — № 2–3. — С. 580–592.
86. *Гетьман А. П., Шульга М. В., Попов В. К. та ін.* Екологічне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. — Х.: Право, 2005. — 384 с.
87. *Гуревський В. К.* Право приватної власності громадян України на землі сільськогосподарського призначення. — Одеса: АстроПринт, 2000. — 134 с.

88. *Дотримання* вимог природоохоронного законодавства в Україні: Зб. матеріалів / Верховна Рада України; Комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. — К.: Парлам. вид-во, 2003. — 300 с.
89. *Екологічне* законодавство України / В. І. Андрейцев (упоряд.). — Полтава: Полт. літ., 1997.
90. *Екологічне* законодавство України: Зб. нормат. актів, судової та арбітражної практики: У 2 кн. / О. О. Погрібний (ред.), Є. С. Бердніков (упоряд.), І. І. Каракаша (ред.). — Одеса: ЛАТСТАР, 2001. — 644 с.
91. *Екологія і закон*: Екологічне законодавство України: У 2 кн. / Ін-т держави і права НАН України ім. В. М. Корецького / В. І. Андрейцев (ред.). — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 698 с.
92. *Земельний* кодекс України: Коментар. — К., 2004.
93. *Каракаш І. І.* Права человека на пользование природной средой в международных документах и национальном законодательстве // Юрид. вестн. — 1998. — № 4.
94. *Короткий Т. Р.* Правовые проблемы охраны суверенных прав Украины в исключительной (морской) экономической зоне Украины // Причорноморський екологічний бюлетень. — 2003. — № 4.
95. *Костицький В.* Конституційне регулювання охорони довкілля: український та світовий досвід // Право України. — 2003. — № 10. — С. 49–55.
96. *Костицький В. В.* Лісове право України: Навч. посіб. / Ін-т законодавчих передбачень і правової експертизи. — К.: ЗАТ “НІЧЛ-ВА”, 1999. — 164 с.
97. *Литвин О. П.* Злочини проти екологічної й громадської безпеки та безпеки здоров'я населення: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. — Черкаси: Східноєвропейський ун-т економіки і менеджменту, 2004. — 366 с.; *Малишко М. І.* Екологічне законодавство України: Стан і напрями розвитку / Держ. ун-т інформ.-комунікац. технологій; Українська наукова асоціація / В. Ф. Погорілко (ред.). — К.: ДУІКТ, 2004. — 56 с.
98. *Поліщук Г.* Кримінально-правова характеристика злочинів проти довкілля // Право України. — 2003. — № 3. — С. 80–84.
99. *Попов В. К., Гетьман А. П., Разметаєв С. В. та ін.* Екологічне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / Нац.

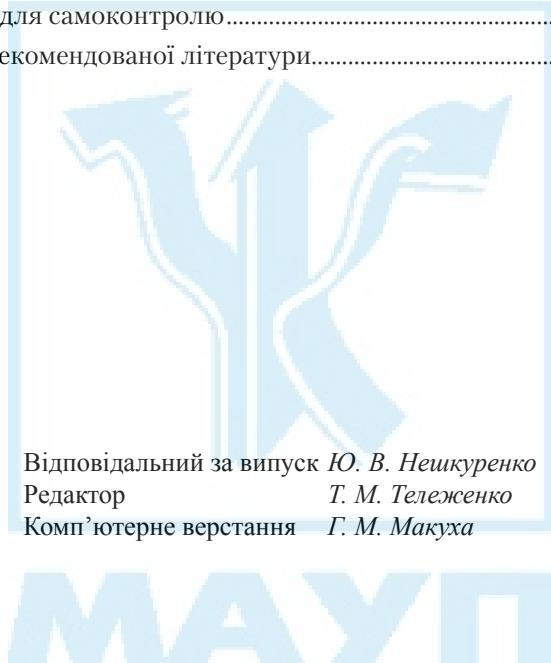
- юрід. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х.: Право, 2001. — 480 с.
100. *Природноресурсове* право України: Навч. посіб./ За ред. І. І. Каракаша. — К.: Істина, 2005. — 376 с.
 101. *Разметаев С. В.* Право собственности на природные ресурсы в Украине. — Харьков, 1995.
 102. *Тищенко Г. В.* Екологічне право: Навч. посіб. — К.: ТП Прес, 2003. — 256 с.
 103. *Транин А. А.* Национальные парки: проблемы и перспективы. Организационно-правовые проблемы. — М., 1991.
 104. *Хімич О.* Адміністративно-екологічне правопорушення: проблемні питання // Право України. — 2003. — № 4. — С. 68–71.
 105. *Хлуденева Н. И.* Устранение коллизий в экологическом законодательстве // Журн. рос. права. — 2003. — № 5. — С. 119–123.
 106. *Шемшученко Ю. С.* Правовые проблемы экологии. — К., 1989.
 107. *Шульга М. В.* Актуальные правовые проблемы земельных отношений в современных условиях. — Харьков, 1998.
 108. *Екологічне законодавство України* / М. В. Шульга (сост.). — Харьков: Консум, 2000. — 206 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Екологічне законодавство”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Екологічне законодавство”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	17
Завдання для контрольних робіт	18
Питання для самоконтролю	20
Список рекомендованої літератури.....	23

Зам. № ВКЦ-2435

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП